

April 2022

Nyt fra Civilprocessen

Highlights

Den af månedens afgørelse, der utvivlsomt har fået størst omtale, er afvisningen af konkursboernes supplerende krav i O.W. Bunker. Ved **dom af 22. marts 2022** har Højesteret fastslået, at *krav, der beror på samme faktiske og juridiske spørgsmål, skal forfølges under samme sag*. Opdeles sådanne krav, vil senere sager været afskåret efter læren om retskraft, eller hvis sagen fortsat verserer om litispændens. Som Højesterets præmisser er formuleret, står denne regel skarpt, og undtagelse kræver konkrete og særlige holdepunkter.

Den anden højesteretsafgørelse, jeg vil nævne, er **kendelse af 16. marts 2022** om sagsomkostninger i retshåndhævelses-sager. Afgørelsen *bekræfter (jf. U 2021.958 H), at udmåling skal ske i overensstemmelse med retshåndhævelsesdirektivet som fortolket i United Video, og fastslår, at det også gælder kærsmål om processuelle spørgsmål*. Jeg kan ikke gennemskue, om Vestre Landsret på dette punkt har haft en anden fortolkning end Østre Landsret, og ved derfor ikke, om kendelsen afslutter en uenighed. Blot kan det konstateres, at Højesterets kendelse entydigt stadfæster den trykte praksis fra Østre Landsret.

Også den først omtalte dom skal kort nævnes. Højesteret har således ved **dom af 30. marts 2022** om Foreningen imod Ulovlig Lognings søgsmål mod Justitsministeriet afsluttet et sagsforløb, der - navnlig i landsretten - tjener som et eksempel på rammerne for og formålet med *foreningers sagsførelse om principielle spørgsmål*.

Skulle der sidde læsere med interesse for fogedprocessen, vil jeg afslutningsvist nævne, at der i U 2022.1616 Ø er trykt en afgørelse om Bruxelles I-forordningens § 3 vedrørende kærrefristen for fogedrettens afgørelser om eksigibilitet. Den afgørelse er ikke alment relevant for den civile retspleje, men den er så absolut værd at læse for dem, der beskæftiger sig med fuldbyrdelse på det internationale område.

Retlig interesse og proceshabilitet

U 2022.xxxx H - Højesterets dom af 30. marts 2022 - retlig interesse i sag om logningsbekendtgørelsen

Sag BS-26847/2021

Landsrettens afgørelse (sagsnr. BS-36799/2018) blev sidste år offentliggjort på landsrettens hjemmeside, men blev aldrig trykt. Denne afgørelse er nu stadfæstet.

I et anerkendelsessøgsmål anlagt af Foreningen imod Ulovlig Logning med henblik på at få Justitsministeriet til at anerkende, at den danske logningsbekendtgørelse var (er) EU-stridig, opstod – som et af mange – spørgsmålet, om foreningens søgsmålskompetence og retlige interesse i to mere eller mindre konkrete anerkendelsespåstande.

Landsretten fastslog sidste år, at foreningen havde søgsmålskompetence (denne afgørelse er analyseret i min Civilprocesretlige Julealmanak for 2022). For Højesteret bestred Justitsministeriet ikke denne afgørelse.

For så vidt angik de to påstande havde landsretten tilladt den ene (påstand om, at logningsbekendtgørelsen var ugyldig) og afvist den anden (påstand om, at ministeriet skulle anerkende, at det »ikke [havde] sikret, at den ugyldige retstilstand fra [logningsbekendtgørelsen] ... blev bragt til ophør hurtigst muligt«).

For Højesteret blev påstandene gentaget, om end med en mindre sproglig justering af påstand 2 (som imidlertid ikke ændrede på påstandens grundlæggende indhold).

Justitsministeriet gjorde for Højesteret ikke indsigelser imod formuleringen af påstand 1. Det er imidlertid interessant, at Højesteret i præmisserne fandt anledning til at uddybe, hvad man forstod ved denne påstand (der da også kunne forstås

på flere måder). Præmisserne skal næppe læses således, at påstanden i sig selv var »dårlig«, men som en forklaring af, hvad en påstand om ugyldighed dækker over i en sag som den foreliggende.

Højesterets formulering »at både påstandene om ugyldighed og om uanvendelighed må forstås sådan, at bekendtgørelsen – subsidiært visse af dens bestemmelser – skal tilsidesættes som retligt uvirksom helt generelt i forhold til alle« peger i den sammenhæng på et vigtigt aspekt af foreningers søgsmålskompetence i principielle sager: foreninger kan gennem »generelle« søgsmål i et vist omfang opnå prøvelse af forvaltningsaktens almene gyldighed (fuldstændig svarende til den prøvelse, der blev foretaget i Lissabon- og Maastrichtsagerne).

Ministeriet fastholdt derimod afvisningspåstanden over for foreningens påstand 2, og fik også i Højesteret medhold med den begrundelse, at »påstanden alene angår forhold, der muligt kan påberåbes som anbringende til støtte for en uvis, ikke-nedlagt påstand, og at en pådømmelse af påstanden ikke i sig selv ville have betydning for foreningens retsstilling«.

For mig er eftersætningen mindst lige så interessant. Højesteret tilføjer, at »der ikke foreligger omstændigheder, der uanset det anførte fører til, at foreningen har retlig interesse i at få pådømt påstanden«, hvilket formentlig kan ses som udslag af netop den praksis, der har indrømmet foreninger adgang til at prøve principielle spørgsmål, når foreningens formål og omstændighederne omkring det pågældende spørgsmål gør en sådan prøvelse ønskværdig (se om dette emne U 2016 B s. 213 ff.).

Saglig kompetence

U 2022.xxxx H - Højesterets kendelse af 24. marts 2022 - om retsplejelovens § 226

Sag BS-38860/2021

Højesteret tiltrådte »i henhold til grundende« en afgørelse fra Østre Landsret om ikke at tillade en sag om værdiansættelsen af familieoverdragne ejendomme til landsretten i første instans.

Afgørelsen fra Østre Landsret er absolut værd at læse. Sagen var oprindeligt henvist fra byretten, men landsretten fandt i medfør af retsplejelovens § 226, stk. 5, at denne henvisning var uberettiget.

Kendelsen om hjemvisning indeholder en grundig gengivelse af parternes indlæg, der giver et godt indblik i sagens materielle tvist.

Det fremgår således, at sagen fra Skatteministeriet var lagt op som en tvist om forståelsen af begrebet »særlige omstæn-

digheder« i U 2016.2126 H, der bekræftede 15 % reglen men samtidig tog forbehold for særlige omstændigheder. Af borgerens indlæg fremgår, at der efter dennes opfattelse tillige kunne være spørgsmål om, hvorvidt præjudikatet (der handlede om overdragelse i et dødsbo) fandt tilsvarende anvendelse i levende live. Og netop dette spørgsmål blev af Skatteministeriet fremhævet til støtte for, at sagen rejste principielle spørgsmål.

Det fremgår af parternes bemærkninger til henvisningsspørgsmålet, at der aktuelt verserer to andre sager om 15 %-reglen ved landsretterne i første instans (SKM 2018.551 og SKM 2019.281) - men efter Skatteministeriets opfattelse var den her omtalte sag anderledes, idet den vedrørte en forældrekøbslejlighed (mens de to sager vedrørte hhv. en erhvervs-ejendom og en landbrugsejendom).

Og hermed er vi fremme ved grundlaget for landsrettens vurdering, der vel kan koges ned til følgende:

Spørgsmålet, om der i en sag foreligger »særlige omstændigheder«, vil altid være en konkret vurdering - og konkrete vurderinger skal som den helt klare hovedregel afgøres af byretten i første instans.

Spørgsmålet, om en generel, retspraksisudviklet formodningsregel finder anvendelse på et givent retsområde, kan besvares abstrakt. Afhængig af retsområdets afgrænsning og antallet af sager, der almindeligvis opstår på det pågældende område, kan sådanne sager være egnet til henvisning.

Da landsretterne allerede havde 2 sager om 15 %-reglens anvendelse, var formodningen imod, at der var behov for en yderligere henvisning (i 2021 fik vi med U 2021.4078 H et grundigt begrundet præjudikat om betydningen af, at der allerede verserer sager om et principielt spørgsmål. Der kan endvidere henvises til U 2021. 3784 H, U 2021.3881 Ø og Højesterets kendelse af 1. oktober 2021 i sag BS-26364/2021).

Det er i en sådan situation ikke overraskende, at landsretten - selvom Skatteministeriet kunne pege på en potentielt relevant faktisk forskel - har vurderet, at der ikke var behov for henvisning. De allerede verserende sager vedrørte samme tema og var og er derfor egnede til at få afklaret det principielle spørgsmål (og så må man jo vente og se, om Højesteret i disse sager formulerer reglen således, at den alene anerkendes i lyste af ejendommens karakter).

U 2022.xxxx H - Højesterets kendelse af 24. marts 2022 - om retsplejelovens § 226

Sag BS-37572/2021

Endnu en sag om henvisning af et skatteretligt spørgsmål til landsretten i første instans. Og endnu en afgørelse, der stad-

fæster landsrettens kendelse om ikke at modtage henvisningen.

Sagen vedrørte helt overordnet den skattemæssige kvalifikation af landbrugsvirksomheder (hvor det påberåbte principielle spørgsmål udsprang af Skatteministeriets fremgangsmåde, der først indebar en opdeling af virksomhedens enkeltaktiviteter med henblik på en særskilt kvalifikation af hver aktivitet men senere - efter Landsskatterettens afgørelse - forudsatte en samlet vurdering af aktiviteterne som helhed).

Højesteret fandt, at spørgsmålet om den retlige subsumption af det pågældende landbrug beroede på konkrete vurdering, og sagen opfyldte derfor ikke betingelserne for henvisning.

U 2022.1646 Ø - om retsplejelovens kapitel 43 a

Afgørelsen fastslår, at sager om godtgørelse efter en uberettiget tvangsfiksering *ikke* skal behandles efter retsplejelovens kapitel 43 a (om administrativ frihedsberøvelse), hvis der ikke under sagen er uenighed om selve frihedsberøvelsens lovlighed.

Konsekvensen er, at sådanne sager behandles efter den almindelige retspleje.

Afgørelsen er først og fremmest relevant for de dommere og advokater, der beskæftiger sig med tvangsfikseringssager. Men den kan også for generalisten læses som et eksempel på afgrænsningen af retsplejelovens regler om specielle procesformer.

Bevisførelse

U 2022.1661 V - edition i revisionsvirksomheds interne arbejds-papirer

Efter en konkret vurdering af de efterspurgte dokumenters betydning for sagen besluttede landsretten at meddele (parts-)edition i en revisionsvirksomheds interne arbejds-papirer.

Dokumenterne skulle under sagen belyse spørgsmål af betydning for et nu konkursramt selskabs erstatningskrav mod revisionsvirksomheden, der i hovedtræk støttedes på et synspunkt om, at revisionsvirksomheden ikke burde have givet uforbeholdne påtegninger af virksomhedens regnskab.

(Ved læsning af afgørelsen vil det fremgå, at editionsbegæringen oprindeligt omfattede et stort antal dokumenter. De fleste gav byretten edition i, og landsretten stadfæstede for disse afgørelser. Byretten havde derimod afslået edition i interne arbejds-papirer, og navnlig den del af begæringen var derfor interessant i landsretten).

Som læser af afgørelsen kan man i øvrigt notere sig den væsentlige forskel på byrettens og landsrettens begrundelse, at det af landsretten fremhæves, at konkursboet under kæresagen havde præciseret formålet med hvert af de efterspurgte dokumenter: »Såvel de kendsgerninger, der skal bevises ved dokumenterne, som karakteren og omfanget af de dokumenter, der ønskes fremlagt, må herefter anses for at være således konkretiseret, at der ikke er grundlag for at afvise begæringen med henvisning til, at der vil blive tale om en undersøgelsesmæssigt præget gennemgang«.

Afgørelsen tjener hermed som påmindelse om vigtigheden af at være konkret og præcis både i angivelsen af de efterspurgte dokumenter og det enkelte dokument/den enkelte dokumenttypes betydning for sagen.

Anke- og kærebegrænsninger

U 2022.xxxx Ø - Østre Landsrets kendelse af 24. marts 2022 - om retsplejelovens § 389 a (afgørelse om retsafgift efter forlig)

Sagsnr. BS-5637/2022 - den optagne kendelse indeholder aktuelt kun domshoved

Afgørelsen fastslår, at retsplejelovens § 389 a omfattede en afgørelse om delvis tilbagebetaling af retsafgift truffet i umiddelbar forlængelse af parternes forlig af sagen.

Retskraft

U 2022.xxxx H - Højesterets dom af 22. marts 2022 - retskraft i O.W. Bunker-sagskomplekset (litispendens)

Sag 54/2021

Afgørelsen stadfæster Østre Landsrets dom i U 2020.1688 Ø. Højesterets afgørelse bekræfter i det store hele, hvad vi lærte af den tidligere landsretsdom, men emnet er så vigtigt, at det kan tåle et genbesøg.

Kravet i sagen var oprindeligt opgjort til over 1,2 mia. kr., men på baggrund af sagsøkonomiske overvejelser blev kravet »splittet op«. Det skete i første række ved, at konkursboerne i december 2016 anlagde sag om erstatning for 200 mio. kr. med tilkendegivelse om, at der for tiden ikke var midler til at forfølge de resterende 1.000 mio. kr.

Da konkursboerne i efteråret 2017 opnåede procesfinansiering for det fulde krav, udtog de samme konkursboer i oktober 2017 stævning for (yderligere) 1 mia. kr.

De to sager blev herefter sambehandlet, jf. retsplejelovens § 254, indtil landsretten i efteråret 2019 besluttede at udskille

et spørgsmål om litispændensvirkning til særskilt behandling og afgørelse. Landsretten besvarede dette spørgsmål således, at anlæg af den første sag (de 200 mio.) afskar konkursboerne fra efterfølgende at anlægge en ny sag (de 1.000 mio.) efter almindelige principper om retskraft og dommes endelighed, jf. U 2010.1431 H.

Som skrevet i omtalen af landsrettens afgørelse er sagen interessant, ikke kun på grund af de betydelige beløb.

Den typiske situation, når spørgsmål om (negativ) retskraft opstår, er, at sagsøger efter at have vundet den første sag anlægger en ny sag – ofte om et større krav – vedrørende samme forhold. Det var således tilfældet i den af Østre Landsret citerede dom (U 2010.1431 H), men også i et antal andre sager, jf. eksempelvis U 2003.2196 V, U 2016.3106 V, U 2018.3387 Ø (også den i domsnoten nævnte TFA 2017.149 V kan nævnes).

Forbuddet mod udstykning i de nævnte sager er begrundet i et hensyn til den sagsøgte; dels medfører flere sager større ulemper og udgifter, dels vil sagsførelsen i »den første« sag ofte være tilrettelagt under hensyntagen til sagens værdi. Det giver parterne ulige vilkår, hvis kun sagsøger kender sagens reelle værdi – og derfor ved, at det kan svare sig at ofre mere tid og indsats. Det er også grunden til, at udstykningsforbuddet eksempelvis ikke omfatter krav, der på domstidspunktet ikke kunne opgøres, jf. FED 2003.1327.

Reglerne om litispændens har som grundlæggende formål at foregribe den kommende doms (negative) retskraft, se hertil »Juristen« 1955 s. 233-344.

Udgangspunktet er derfor også, at litispændensvirkningen afskærer samme søgsmål, som ville være afskåret efter en sædvanlig retskraftsanalyse. Formålet med reglerne er dog ikke ganske det samme, idet litispændens navnlig har til formål at forebygge uforenelige afgørelser. Princippet har reelt kun betydning i internationale sager, idet de mulige problemer i nationale sager løses uden; verserer der en sag mellem to parter, kan nye krav om samme tema enten inddrages ved påstandsforøgelse eller efter reglerne om kumulation.

Landsrettens afgørelse beskrev jeg i 2020 som værende udtryk for en fuldstændig stringent anvendelse af Højesterets præmisser i U 2010.1431 H (retskraft) i en litispændenssituation, men på en sag hvor de underliggende hensyn reelt ikke har talte for dette resultat.

Da sagerne blev sambehandlet var der ingen reel risiko for modstridende afgørelser (litispændens). Sambehandlingen bevirkede endvidere, at de sagsøgte de facto kun skulle forsvare sig en gang (retskraft; ressourcehensynet), og de sagsøgte vidste både i kraft af omtalen i stævningen og sagernes sambehandling, at uenigheden reelt udgjorde 1 mia.

(retskraft: tilrettelæggelsehensynet). Til sidstnævnte punkt kan man vel i øvrigt tilføje, at når sager får en genstand som her omhandlet, skal parterne nok yde deres ypperste, og det er derfor tvivlsomt, om tilrettelæggelsehensynet overhovedet gør sig gældende.

Så meget desto gladere var jeg, da sagen - ikke overraskende - kom videre til Højesteret.

Nu har vi så fået stadfæstet afgørelsen med den begrundelse, at kravet i de to sager hvilede på samme grundlag, og at »det ikke er godtgjort, at der foreligger en anerkendelsesværdig interesse, der kan føre til, at kravet på 1.014 mio. kr. kan behandles under en særskilt sag.«

Det mest interessante er for mig at se de citerede præmisser, der afslutter Højesterets dom. Formuleringen må forstås således, at reglerne om retskraft og litispændens er, hvad de nu engang er. Og at en fravigelse af den grundlæggende regel kræver særlige omstændigheder i form af en konkret og anerkendelsesværdig interesse i den valgte fremgangsmåde (det er ikke nok, at der ikke konkret er risiko for uoverensstemmende afgørelse). En oplysning om, at manglende økonomisk formåen har nødvendiggjort en opsplnitning af sagen, er ikke en sådan anerkendelsesværdig interesse.

U 2022.xxxx Ø - Østre Landsrets kendelse af 23. marts 2022 - ændring af vederlag til skønsmand

Sagsnr. BS-3114/2022

Efter retsplejelovens § 222 kan retten omgøre kendelser af procesledende karakter og beslutninger, når det på grund af nye oplysninger findes hensigtsmæssigt.

Bestemmelsen rejser almindeligvis to juridiske spørgsmål. Dels et spørgsmål om, hvornår en kendelse er af »procesledende karakter«, dels et spørgsmål om, hvornår det i den konkrete sag er hensigtsmæssigt at ændre de nævnte kendelser og beslutninger.

Månedens afgørelse rejste en lidt særegen variant af det første. Efter landsretten havde besluttet, at der skulle udmeldes nyt syn og skøn (på grund af karakteren og omfanget af mangler ved den oprindelige erklæring), opstod spørgsmålet, om byrettens beslutninger om vederlag til skønsmanden skulle ændres.

Normalt er konsekvensen af, at en skønsmand »erstattes« på grund af fejl, at vederlaget fortabes. Skønsmanden har jo ikke løst sin opgave, jf. eksempelvis U 2020.1644 V. Når denne sag ikke gav anledning til særlige udfordringer, var det fordi, vederlagsbeslutningen blev truffet samtidig med rettens stillingtagen til indsigelsen mod skønsmanden. Her er den processuelle vej til frakendelse af vederlag let.

I månedens sag fremstod vejen mindre åben for byretten, der ikke fandt, at den havde hjemmel hertil. Landsretten fastslog imidlertid, at sådanne afgørelser - der i sagen var truffet ved beslutninger - i medfør af § 222 kan omgøres, og hjemviste derfor sagen (og mon ikke udfaldet her bliver, at skønsmandens honorar bortfalder...).

Som det fremgår, bygger afgørelsen på en forudgående kendelse om at udmelde nyt syn og skøn på grund af fejl i den oprindelige erklæring. Det er i sig selv et interessant spørgsmål (som blandt andet er behandlet i U 2020.2383/1 V), men kendelsen vederlagsbeslutningerne indeholder desværre ikke tilstrækkelige faktiske oplysninger til at analysere denne del af sagen.

I øvrigt giver sagen anledning til at overveje, om udfaldet var blevet det samme, hvis de foreløbige vederlag var fastsat ved kendelse. En beslutning kan efter ordlyden af § 222 altid omgøres, mens kendelser kun kan omgøres, hvis de er af procesledende karakter. Henset til, at det på baggrund af U 1987.186 V og U 2008.2340 Ø er antaget, at kendelser om sagsomkostninger ikke kan omgøres, er det en nærliggende tanke at fastslå det samme for kendelser om skønsmandens honorar. Det er da også i litteraturen antaget, at rette middel mod sådanne afgørelser er kære (der så i øvrigt begrænses af § 389 a).

Hvad svaret er på det spørgsmål har jeg ikke - i hvert fald for tiden - et rigtig kvalificeret bud på.

Sagsomkostninger og retsafgifter

U 2022.xxxx H - Højesterets kendelse af 16. marts 2022 - United Video (retshåndhævelsesdirektivet) i Højesteret

Sag 9/2021

Afgørelsen bekræfter praksis fra Østre Landsret, jf. først og fremmest U 2020.2955 Ø.

I et kæremål vedrørende bevissikrings sag blev rekvirenten tillagt sagsomkostninger med 25.000 kr. Denne afgørelse ændrede Højesteret med en bemærkning om, at kæremålet i landsretten var behandlet mundtligt samt med henvisning til retshåndhævelsesdirektivets artikel 14 som fortolket i United Video Properties Inc.-dommen (ECLI:EU:C:2016:611).

Dette præjudikat er første gang citeret i dansk ret ved U 2019.3930 Ø, og jeg har derfor tidligere haft anledning til en mere principiel gennemgang af spørgsmålet (min Civilprocesretlige Julealmanak for 2019).

Det blev ved dommen fastslået - og siden ved U 2020.1979 Ø og U 2020.2955 Ø bekræftet - at danske domstole i medfør af retshåndhævelsesdirektivet og EU-Domstolens praksis

vedrørende direktivets § 14 er forpligtet til at fravige de vejledende takster i opadgående retning, hvis den vindende part dokumenterer, at det er nødvendigt, for at de tilkendte sagsomkostninger dækker en væsentlig del af de faktisk afholdte udgifter.

I den sidstnævnte afgørelse, U 2020.2955 Ø, fandt landsretten samtidig, at denne EU-konforme fortolkning tillige skulle anvendes i kæremålssager.

Som det fremgår, er de nævnte afgørelser alle fra Østre Landsret, og der er mig bekendt ikke sager om spørgsmålet fra Vestre Landsret. Den her omtalte afgørelse stammede fra Jylland, og Højesteret ændrede som anført landsrettens udmåling. Selve landsretsafgørelsen er imidlertid ikke offentliggjort, og det er derfor uklart, om sagen er udtryk for, at man i Vestre Landsret ikke har tillagt United Video samme betydning som i Østre Landsret.

Under alle omstændigheder ved vi nu, hvor Højesteret står på spørgsmålet. Dels udmålte Højesteret i »Ørsted-sagen« omkostninger med henvisning til netop dette præjudikat (U 2021.958 H - sagen handlede ikke først og fremmest om omkostningsspørgsmålet), dels har Højesteret i marts 2022 afsagt kendelse i den her nævnte sag, som alene vedrørte spørgsmålet om omkostningsudmålingen - vel at mærke i et kæremål, hvor spørgsmålet for landsretten først og fremmest var af processuel karakter (spørgsmål om bevissikringsundersøgelsens genstand og omfang).

Selve udmålingen i sagen blev forhøjet, men ikke fuldt ud til de faktiske afholdte udgifter. Afgørelsen viser således samtidig, at United Video ikke kræver, at rekvirentens udgifter dækkes 1:1.

U 2022.1914 Ø - sagsomkostninger i forbuds- og påbudssag om store værdier

En forbuds- og påbudssag blev hævet før den mundtlige hovedforhandling, og byretten udmålte i den anledning sagsomkostninger med 7 mio. kr. (!!!!) til sagsøgte under henvisning til genstand. Det omgjorde landsretten eftertrykkeligt.

Skal man forstå sagen, er det nok værd lige at gøre ophold ved den materielle tvist. Helt grundlæggende drejede parternes uenighed sig om, at Stena Line og Scandlines ønskede Finansministeriet påbudt at stoppe finansieringen af Femern A/S baseret på det grundlæggende synspunkt, at Femern A/S var tildelt ulovlig statsstøtte i strid med standstillforpligtelsen i TEUF artikel 108.

Et sådan påbud ville føre til en - i hvert fald midlertidig - standsning af et enormt projekt.

Sagsøgerne havde under sagen endvidere nedlagt påstand om, at ministeriet skulle pålægges at kræve tilbagebetaling fra Femern A/S, og havde i et senere processkrift opgjort værdien af dette krav til lige under 11 mia. kr. med tillæg af ulovlighedsrenter af et støttebeløb på ca. 16,5 mia. kr.

Der var, som det fremgår, ikke tale om et beløb, som skulle tilfalde sagsøgerne (det gjorde sagsøgerne meget ud af under appellen). Men dog et beløb, som man med nogen ret kunne argumentere for, udgjorde sagens værdi.

Selve sagen nåede at versere i flere år, og der var blandt andet formalitetsafgørelser om henvisning til landsretten (afvist) og kollegial behandling, ligesom retten nåede at udskille og beramme et delspørgsmål.

Byrettens afgørelse skal ses i det lys.

Ved landsretten blev omkostningerne nedsat til 150.000 kr.

Præmisserne er absolut værd at læse.

For det første fordi landsretten præciserer, at »sagens værdi« i forhold til omkostningsudmålingen måtte være den værdi, som sagen havde for sagsøgerne. Denne værdi havde ingen af parterne belyst, og det kunne derfor ikke indgå med nogen stor vægt i udmålingen, at der potentielt var tale om store værdier. (Denne præmis skal man passe på med at strække for langt. De fleste tvister har en genstand, som har værdi *inter partes* mellem sagsøger og sagsøgte, og det kan i almindelighed ikke alene være genstandens værdi for sagsøger, der er bestemmende. Der er imidlertid i den konkrete sag den vigtige observation, at de oplyste beløb intet sagde om værdien af den forrykkelse af retsstillingen mellem parterne, en dom ville medføre).

For det andet, fordi landsretten udtrykkeligt bemærker, at de betydelige udgifter, der var afholdt af Femern A/S (som biintervenient) er uden betydning for omkostningsopgørelsen mellem sagens parter. (Det er utvivlsomt og helt generelt rigtigt. Et andet spørgsmål er så, om Femern A/S som biintervenient selv var berettiget til sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 252, stk. 4).

For det tredje, fordi landsretten på denne baggrund udmåler sagsomkostninger med udgangspunkt i den grundlæggende forståelse, at sagen blev afsluttet efter skriftveksling, der hovedsageligt havde vedrørt et mindre delspørgsmål.

Afgørelsen citerer direkte U 2022.383 H (stadfæstelse af landsrettens afgørelse om sagsomkostninger i delafgørelse om retskraft i O.W. Bunker, der havde betydning for et milliardbeløb men alene vedrørte spørgsmålet om retskraft. Afgørelsen er analyseret i min Civilprocesretlige Julealmanak for 2021. Det kan hertil nævnes, at Højesteret selv i den sene-

re afgørelse i kæremålet vedrørende den underliggende afgørelse om retskraft/litispændens, der er omtalt ovenfor, udmålte omkostninger for Højesteret med 75.000 og 90.000 kr. til de sagsøgte selskaber. Også denne afgørelse giver rygvind til landsrettens her omtalte kendelse).

U 2022.1660 Ø - betydningen af for sen betaling af kærefgift

En afgørelse, der også kunne være medtaget under overskriften »anke- og kærebegrænsninger«, al den stund, at manglende betaling af kærefgiften kan føre til sagens afvisning.

Det følger således af retsafgiftslovens § 47 (den nye), at manglende betaling medfører, at den »retshandling, for hvilken der skal betales afgift ... bortfalder«, jf. stk. 7.

En betingelse er imidlertid, at retten først har fastsat en frist på 2 uger for afhjælpning af manglen, jf. stk. 1. Da fogedretten ikke havde fastsat en nachfrist efter bestemmelsen, tillod landsretten kæresagen, selvom betaling af retsafgiften først var sket efter udløbet af den af fogedretten fastsatte første frist for betaling.

U 2022.1585 V - omkostningsgodtgørelse ud over retshjælpsforsikrings maksimum

Landsretten traf afgørelse om omkostningsgodtgørelse efter retsplejelovens § 336 (dækning af omkostninger, der overstiger en retshjælpsforsikring, når ansøgeren opfylder betingelserne for fri proces).

Dokumentoffentlighed

U 2022.1634 Ø - aktindsigt i straffedomme ved Rigsarkivet

Vi slutter måneden med en decideret spøjs kendelse, der fastslår, at adgangen til aktindsigt efter retsplejeloven i domme ikke ophører ved sagernes overdragelse til Rigsarkivet.

Publicerede domme

Hverken TFA, MAD, T:BB eller FM udkom med afgørelser om procesretlige spørgsmål i marts. I Ugeskriftet for Retsvæsen blev i marts publiceret følgende afgørelser, der er omtalt i nyhedsbrevet for februar samt tidligere nyhedsbreve som angivet:

- U 2022.1588 V - om retsplejelovens § 226 (henvisning til ladet)
- U 2022.1606 H - beregning af ankesagens værdi
- U 2022.1654 V - ikke omkostningsgodtgørelse ved aflysning
- U 2022.1812 H - udskillelse af forældelse